

ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЩОДО НАЗВИ ПЛИТ ІЗ ПОДРІБНЕНОЇ ДЕРЕВИНИ

*З. С. Сірко, В. М. Головач, кандидати технічних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

*О. М. Грищенко, Д. П. Торчилевський, наукові співробітники
Український державний науково-дослідний інститут
нанобіотехнологій та ресурсозбереження
УкрНДІНанобіотехнологій*

Розглянуто особливості термінології щодо назви плит із подрібненої деревини.

Ключові слова: *деревина, плити, подрібнена деревина, терміни.*

Постійно зростаючі потреби в деревині для будівництва, виробництва меблів побуту у середині минулого століття дуже гостро поставили питання про більш раціональне використання відходів деревообробних виробництв та низькосортової деревини (обрізків круглого лісу, неділової деревини, тріски, стружки тощо).

Одним зі шляхів вирішення даного питання було використання відходів деревини для виробництва стружкових плит (так вони спочатку називалися). Достатньо відзначити, що ГОСТ 9381-60 “Плиты стружечные” (рос. –Государственный Стандарт) розроблений у 1960 році, коли Українська РСР входила до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік) установлював технічні вимоги щодо стружкових плит, виробництво яких тоді розпочалося. І лише у 1964 році було введено в дію нові ГОСТи 10632-63 – 10637-63 “Плиты древесностружечные”, які з відповідними замінами та змінами дійшли й до нашого часу: ГОСТ 10632-70 потім ГОСТ 10632-77, і, нарешті, ГОСТ 10632-89 зі зміною 1-VII-94 “Плиты древесностружечные. Технические условия”, які, згідно з каталогом нормативних документів (офіційним виданням Держспоживстандарту України) є міждержавним стандартом, що чинний на території СНД, до складу якого входить Україна.

Переклад українською словосполучення “древесностружечные плиты” ми й розглянемо.

Мета досліджень – правильне використання термінів у нормативній документації щодо плит із подрібненої деревини.

Матеріали та методика досліджень. Аналітичний огляд стандартів на плити з подрібненої деревини та встановлення єдиного стандартизованого терміна.

Результати досліджень. Зустрічаються такі переклади

українською цього словосполучення:

- дерев'яностружкові;
- деревостружкові;
- дерево-стружкові;
- деревинностружкові.

Яке ж із цих чотирьох слів правильне щодо питання, яке розглядається? Спробуємо розібратися у цій колізії.

Звернімося до Великого тлумачного словника сучасної української мови (Київ, Ірпінь, ВТФ «Перун», 2005, 1728 с.), що містить близько 250 000 слів, словами з якого будемо оперувати, щоб дійти істини.

Дерево

1. Багаторічна рослина з твердим стовбуром і гіллям, що утворює крону. Тільки однина, зрізані стовбури цієї рослини, очищені від гілля; колоди.

2. Тільки однина, матеріал з цієї рослини, що йде на будівництво та різні вироби.

Деревоклеєний – а – е

Виготовлений зі склеєних дерев'яних заготовок, тобто заготовок із дерева. Деревоклеєна конструкція.

Деревостан, деревостій

Сукупність дерев і кущів, що утворюють певну лісову ділянку.

Дерев'яний – а – е

1. Прикметник до слова дерево

2. Зроблений з дерева. Виконаний по дереву.

Дерев'яні щити, дерев'яні будівлі, дерев'яні шпали, дерев'яні двері, дерев'яний посуд.

Деревний – а – е

1. Прикметник до слова дерево

2. Який добувається, виготовляється, одержується з дерева.

3. Який водиться, живе або паразитує на (в) дереві. Деревний (метиловий) спирт, деревний оцет, деревне вугілля, деревний хлист, деревний лігроїн, деревний спосіб життя, деревна рослина, деревні паразити, деревні тварини.

Деревина – и – ж

1. Тверда тканина, що знаходиться між корою і серцевиною і становить основну масу деревних або кущових рослин.

2. Те саме, що дерево.

3. Деревообробна промисловість має справу з деревиною, продуктами перероблення деревини та її похідних.

Деревинний – а – е

Прикметник до слова деревина.

Отже, якщо ми маємо справу з деревиною, то й матеріали з неї отримуємо деревинні:

- *деревинні* плити;
- *деревинностружкова* плита;
- *деревинноволокниста* плита;

деревинностружкова плита з цементним в'язучим тощо.

Поміж іншим, ще у 1992 році, під час розроблення одного з перших державних стандартів України, було використано правильний термін щодо ДСТУ 2034-92. “*Відходи деревинні. Загальні технічні умови*”. На жаль, після того була безліч прикрих помилок, які треба, звичайно ж, виправляти.

Велику плутанину щодо питання, яке дискутується, вніс ДСТУ 2149-93 “*Матеріали з подрібненої деревини. Терміни та визначення*.”

Стандарт установлює термін і визначення понять на сировинну продукцію, технологію та дефекти у виробництві найбільш поширених видів матеріалів із подрібненої *деревини*. Терміни, установлені цим стандартом, обов'язкові для застосування в усіх видах документації та літератури, що входить у сферу діяльності стандартизації або використовує результати цієї діяльності.

Для кожного поняття встановлений єдиний стандартизований термін. Застосування термінів – синонімів стандартизованого терміна не дозволяється!

Отже, як зрозуміло з наведеного вище, стандарт стосується матеріалів із подрібненої *деревини*, тобто *деревинних* матеріалів:

- *деревинних* плит;
- *деревинностружкових* плит;
- *деревинноволокнистих* плит тощо.

Але скрізь по тексті цього нормативного документа (більш ніж 120 разів) ми, на жаль, натикаємося на грубі помилки:

1. *Деревні* (замість *деревинні*) частинки – частинки, одержані внаслідок подрібнення *деревної* (замість *деревинної*) сировини.

2. Довжина *деревної* (замість *деревинної*) частинки – середня статистична величина розмірів *деревної* (замість *деревинної*) частинки в напрямку волокон *деревини* (ось же вона підказка для правильного написання терміна – примітка авторів).

І далі скрізь по тексті читаємо:

- *деревноволокнистий* (замість *деревинноволокнистий*) килим;
- *деревноволокниста* (замість *деревинноволокниста*) маса;
- *деревноволокниста* (замість *деревинноволокниста*) плита;
- *деревностружкова* (замість *деревинностружкова*) плита тощо.

Є навіть такий перл:

26. Подрібнення *деревини* – виготовлення *деревних?* (замість *деревинних*) частинок.

З огляду на вищезазначене, конче необхідно переглянути ДСТУ 2149-93 “*Матеріали з подрібненої деревини. Терміни та визначення*” та внести відповідні зміни, щоб поставити нарешті крапку у цьому непростому питанні. Адже скрізь по тексті цього термінологічного стандарту йде невдало застосований термін (прийменник) “*деревний*” замість правильного терміна (прийменника) “*деревинний*.”

На сьогодні в Україні чинними є близько 40 Державних стандартів України (ДСТУ), які тим або іншим чином пов'язані з *деревинними*

плитами. Близько 40% із них мають назву:

- «Деревні плити»;
- «Деревостружкові плити»;
- «Деревноволокнисті плити».

А решта 60% мають назву:

- «Деревинні плити»;
- «Деревинностружкові плити»;
- «Деревинноволокнисті плити»,

хоча у всіх цих нормативних документах йдеться про плити, отримані тим або іншим способом із деревини.

Висновок

Необхідно правильно використовувати в нормативній документації термінологію щодо назви плит із подрібненої деревини.

Список літератури

1. Плиты стружечные. Технические условия : ГОСТ 9381-60. – Введ. 1961-01-01. – М. : Государственный стандарт Союза ССР. – 1961. – 25 с.
2. Плиты древесностружечные. Технические условия : ГОСТ 10632-63. – Введ. 1964-01-01. – М. : Государственный стандарт Союза ССР. – 1964. – 35 с.
3. Плиты древесностружечные. Технические условия : ГОСТ 10632-70. – Введ. 1971-01-01. – М. : Государственный стандарт Союза ССР. – 1971. – 28 с.
4. Плиты древесностружечные. Технические условия : ГОСТ 10632-77. – Введ. 1978-01-01. – М. : Государственный стандарт Союза ССР. – 1978. – 25 с.
5. Плиты древесностружечные. Технические условия : ГОСТ 10632-89. – Введ. 1990-01-01. – М. : Государственный стандарт Союза ССР. – 1990. – 27 с.
6. Відходи деревинні. Загальні технічні умови : ДСТУ 2034-92. – Чинний від 1993-01-01]. – К. : Національний стандарт України. – 1993. – 11 с.
7. Матеріали з подрібненої деревини. Терміни та визначення : ДСТУ 2149-93. – Чинний від 1993-07-01. – К. : Національний стандарт України. – 1993. – 29 с.

Рассмотрены особенности терминологии относительно названий плит из измельченной древесины.

Ключевые слова: древесина, плиты, измельченная древесина, термины.

The features of terminology were considered regarding the names of plates made by chopped wood.

Key words: wood, plates, chopped wood, terms.